

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

VIII. De Restitutione acceptorum Simoniacè, & Simoniaë Judice.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

terdictum ab ingressu Ecclesiæ, latum in Episcopos aliisque Prælatos superiores. Tertio, Nullitas per eam factæ resignationis & collationis. Quarto, privatio omnium beneficiorum & pensionum prius obtentorum. Hæc tamen, quia privatio purè pœnalis est, ante sententiam declaratoriam dimittendi obligatio in conscientia non datur, Lessius *cit. cap. 35. n. 147.* & Suarez *cap. 43. n. 13.* Quinto, inhabilitas ad idem & alia beneficia obtinenda: quæ tamen saltem quoad alia beneficia etiam sententiam requirit, ut cum Lessio *l. cit.* notat Palao *p. 25. n. 8.* Sexto beneficium ita simoniacè resignatum collatumque reservatur sedi Apostolicæ; ut ab ordinario collatore nequeat conferri, e jusque fructus malè percepti Cameræ Apostolicæ applicentur.

ARTICULUS VIII.

De Restitutione acceptorum Simoniacè & Simoniæ Judice,

SUMMARIUM.

96. Ante sententiam restituenda sunt beneficia simoniacè accepta :
 97. Non etiam alia res spirituales :
 98. Quarum Simoniacæ promissiones, non etiam traditiones irritæ sunt.
 99. Ante eandem accepta pro beneficii collatione &c.
 100. Ecclesiæ pauperibus vel danti sunt restituenda.
 101. Uti & accepta pro spirituali, temporale commodum non afferente.
 102. Vel ex Justitia debito.
 103. Pro illo tamen accepta aliquando, tanquam stipendium, licitè retinentur.

104. Sententiam exigit restitutio accepti pro re merè spirituali.
 105. Simonia fori merè Ecclesiastici crimen est :
 106. Etiam si questio sit facti.
 107. Laicum ejus reum aliquando punire potest iudex Secularis

Quoad simoniacè acceptorum restitutionem primò intuitu Regulæ instar statuendum videri potest, indiscriminatim quæcunque restitutioni obnoxia esse; quòd pactiones conventionésque super spiritualibus in ita nullius penitus momenti sint, ex famigerato & omnino perspicuo rescripto Gregorii IX. *c. fin. de Pæni :* pacta autem & conventiones, quæ nullius penitus momenti sunt, mercis & pretii, à dante vel promittente in promissarium & recipientem transferendi vi delituantur; cum quoties actus ob legis prohibitionem nullus est, ex eo ad eò nihil transeat; ut recipiens neque exceptionis opt defendatur, *arg. c. Illud. 8. de Jure patro. nat. & l. Non dubium 5. C. de LL ut notant Farinac. Fragment. V. Lex, n. 176. & Barbosa Axiomat. V. Nullum, n. 5.*

Hac tamen in re unanimi ferè calculò Doctores statuunt discrimen inter Simoniacam Mercem & Pretium : & illam quidem sive spirituale aut huic annexum (beneficiò Ecclesiasticò duntaxat exceptò) restituendi obligationem Jure aliquò impositam, non agnoscunt. Rationem reddunt partim; quòd illam pretiò sive re temporali exhibitâ comparans, itaque eam indebitè tractans, non contra Justitiam, sed contra Religionem peccet : partim verò; quòd ad rei spiritualis translationem validam Jure Divino plus non requiratur, quàm in conferente potestas & præter hanc capacitas in recipiente : neque valorem impediât vel promoveat, quòd in-

quoddam interveniente pretio, aut sine eo fit facta; cum administratio Sacramentorum, Ecclesie vel altaris consecratio, benedictiones quæcunque & alii Ordinis aut jurisdictionis actus, & ipsa etiam administratio professioque Religionis Simoniacæ facta, illò spectatò, subsistant: Ecclesiasticò autem Jure fere beneficia tantùm provisiones irritatæ reperiuntur, *c. Martini* 23. *c. Nobis* 27. *Extravag. Cum de testabile* 2. *Ec. hanc Rubr. Lessius Lib. 2. de J. & J. cap. 35. n. 166. Suarez de Simonia, cap. 59. n. 35. Palao Tract. 17. disp. 3. p. 26. & Pirhing ad hanc Rubric. n. 185.*

98. Quare *c. fin. cit.* dispositio restringi solet ad materiam beneficalem. Neque dictis adversatur, etiam illa ad cætera quoque spiritualia porrigatur; quia eâ solummodo declaratur ex Naturali Jure descendens nullitas pactorum & conventionum, prout respiciunt obligationem in futurum: cujusmodi sunt, quibus de præstanda re turpi, ac proinde etiam de temporali pro spirituali dando convenitur; cum, sicut rei turpis cujuscunque præstatio, sic etiam spiritualium pro temporalibus concessionibus in detrimentum animæ & æternæ salutis dispendium vergant. Ex qua ratione pro spiritualibus obtinendis initæ pactiones irritatæ sunt *c. fin. cit.*

Hoc tamen non impedit, quò minus, sicut pro hominis cæde vel corporis prostitutione à sicario, vel à meretricæ accepta mercès: sic etiam pro temporali facta rei spiritualis traditio receptioque subsistat, & res recepta valeat retineri; cum ejus traditio receptioque irrita non sit, spectatò Jure Naturali & Divinò: neque *c. fin. cit.* relatò rescriptò Gregorianò, aliòve canone Ecclesiasticò irritata, (extra materiam beneficalem) facile reperitur, *cit. Suarez cap. 60. n. 4. & Palao num. 2.*

Alia, quàm mercis, sive rei spiritualis, ratio est pretii Simoniaci sive rei temporalis: cujus, in materia beneficiali sive electione, præsentatione, collatione aliàve provisione accepti, restituendi obligatio ante omnem sententiam ex Jure saltem Ecclesiastico datur, ex recepta doctrina S. Thomæ 2. 2. q. 100. art. 6. ad 4. Sylvestri V. *Simonia, q. 20. Covarruvie in Reg. Peccatum, p. 2. §. 2. n. 6. Suarez cit. cap. 60 n. 3. & aliorum, id defumentium ex rescripto Alexandri III. pro consensu electioni præstito accepta sine diminutione restitui jubentis, c. De hoc 11. quòd sine gravi salutis periculo nequeant retineri. Ratio est; quia, cum Jus Ecclesiasticum conventionem de pretio pro beneficio exhibendo, & ipsam ejus exhibitionem ac traditionem, omnino irritaret, istius recepti dominium in recipientem, Jure illò impediendo, non transferretur; ac proinde, tanquam res non sua sed aliena, obnoxium est restitutioni, Gonzalez in *c. cit. n. 10.**

100. Quantumvis autem *c. cit.* hujusmodi pretii restitutio ex præcepto Apostolico facienda fuerit Ecclesie, in qua beneficium erat situm, eam tamen superioris arbitriò etiam pauperibus fieri posse, cum S. Thoma *cit. art. 6. ad 3. Victoria Relect. de Simonia p. 2. n. 6. & aliis existimat Gonzalez l. cit. n. 9. & his fieri consuevisse, præter alios Covarruvias cit. p. 2. §. 3. n. 6. testatur. Imò, antequam Ecclesie vel pauperibus per sententiam addicaretur, ei, à quo receptum est, pretii restitutionem fieri posse, suslinet Sotus *Lib. 9. de Justitia q. 8. art. 1. & aliis re-latis probabile censet cit. Palao p. 26. n. 5. quòd pretii privatio, respectu dantis, habeat rationem pœnæ legalis, judicis sententiam exposcentis; ut id amissum non possit retineri, arg. c. Cum secundum 19. de Hæret. in 6.**

Extra

101. Extra materiam beneficalem pretii traditiones receptionesque non omnes irritatae: & quod est receptum, non semper obnoxium est restitutioni; ut adeo locus sit distinctioni, an id etiam injustè, vel Simoniacè duntaxat sit receptum.

Priori enim modò receptum restituendi obligationem dari, exploratum est; cum restituendi obligatio ex Justitiæ Commutativæ violatione oriatur. Unde infertur, ad pretii, sive rei temporalis restitutionem teneri eum, qui id accepit pro re merè spirituali, sive ea, quæ ullum jus aut commodum temporale non affert, *citt. Lessius n. 162. Suarez cap. 59. n. 11. & Laiman Lib. 4. tract. 10. cap. 8. n. 79.* Ratio est; quòd, cum tales res neque pretiò æstimabiles aut vendibiles, neque Ecclesiæ ministri earum domini, sed meri dispensatores, ad eas gratis dandas constituti sint, hi pro iis pretium recipiendi non habeant jus; ac proinde id recipientes non solum contra Religionè indignà earum contrectatione peccent: sed pretii receptione violent Justitiam, istiusque violatione contrahant obligationem restituendi.

102. Quà ex eadem ratione etiam tenentur, qui pretium exigunt pro re spirituali, commodum temporale afferente, si ea ex Justitia, v.g. à paroco ex officio suo Parochiali, debita fuit; quòd, cum etiam hoc casu pretium recipiendi jus non habeant, id recipiendò contra Justitiam peccent, *citt. Suarez n. 12. & Pirrhing ad hanc Rubric. num. 176.*

Ea autem pretii restitutio, seclusà speciali lege Ecclesiasticà, & ante sententiam judicis, illud Ecclesiæ vel pauperibus addicentis, facienda est ei, à quo est acceptum; quia per se, & lege vel superiore aliud non statuente, ratione injustæ acceptionis restitutio facienda est eà acceptione læso, *can. sm. 14. q. 5. c. 1. Sotus art. 1. & Suarez n. 27.* Unde, si iste, quod

Simoniacè dedit, gratuitò remittat, ab eo, cui dedit, retineri potest: donec in criminis pœnam id Ecclesiæ vel pauperibus applicare per sententiam jubeatur.

Quin, si pro Sacramenti administratione, celebratione Missæ, benedictione, aut simili functione alià, ex officio & Justitia debità, temporale tanquam spiritualis functionis pretium fuisset acceptum, id restituendi obligatio ante sententiam non daretur: sed tanquam congruæ sustentationis stipendium, ratione illius debitum, retineri posset, saltem si rei temporalis acceptæ æstimatio hujusmodi stipendium notabiliter non excederet; cum enim non tam receptione, quàm recipiendi modò, seu pravà intentione peccatum sit, istà deposità aut mutatà, id per modum stipendii justè honestèque retinebitur, *citt. Suarez n. 16. Laiman n. 81. & Palao p. 16. n. 7.*

Posteriori modò, sive simoniacè quidem, sed non injustè, si pretium receptum sit; quòd hoc pro re spirituali, jus sive commodum temporale annexum habente, puta, pro sacro oleo, calice consecrato, pro decimis vel jure patronatùs, secundum annexi temporalis comodi æstimationem sit acceptum, id restituendi obligationem, Naturali & Divinò Jure spectatò, & ante condemnatoriam judicis sententiam dari, negant *citt. Lessius n. 160. Suarez n. 35. Laiman n. 82. & Pirrhing n. 77.* quòd, licet tali etiam casu ejus receptio Simoniaca sit, eà tamen injustitia commissa non sit, si pretium non excedat æstimationem comodi temporalis, quæ cum re spirituali in alterum est translata.

Porro Simonia, non Secularis aut Mixta, sed Ecclesiastici fori est crimen; atque idcirco de ejus causis, etiam cum reus laicus est, cognoscere ac definitivè pronuntiare solus judex Ecclesiasticus potest, ut cum Glossà in c. Quàm sit 8. V. Malefactores

factores, de Foro compet. & Panormit. in c. cit. n. 20. docent Decianus Tract. Criminal. Lib. 5. cap. 86. n. 4. Delbene de Immunit. cap. 10. dub. 2. n. 1. & cit. Pirrhing n. 142. Ratio est; quod Simonia causa spiritualis & Ecclesiastica sint, cum Simonia, hæreseos criminis instar, ex Divino & Ecclesiastico Jure descendat; ejusque causa secundum utrumque hoc Jus, & non secundum legales sanctiones, sint definiendæ: spiritualium autem & Ecclesiasticarum causarum cognitio definitioque competat judici Ecclesiastico, non Seculari, c. Decernimus 2. de Judicijs c. Si iudex 12. ibi, Quia de re Ecclesiastica & spirituali est, de Sent. Excom. in 6. C.

106. Neque id solum, cum de Simonia Juris, sed etiam, cum facti quæstio in judicium venit; cum, sicut de hæresi, sic etiam de

Simoniam quoque mota facti quæstio ferè Juris, & ex Divino atque Ecclesiastico Jure decidendam, quæstionem involvat: Facti autem quæstionis, de re spirituali aut huic annexa in judicium deductæ, cognitio, quoties quæstio Juris involvitur, Curia sive judicis Ecclesiastici propria sit, per tradita *Lib. 2. Tit. 10. n. 19.*

Quò tamen non obstante, laicum, sicut de Hæreseos, juxta dicenda *Tit. 7. n. 37.* sic etiam de Simonia crimine à judice Ecclesiastico per sententiam condemnatum: & cum ejus crimen notorium est, puniri etiam à judice Seculari posse, cum *Imola in c. Quam sit cit. n. 8.* notat *Felinus in c. cit. n. 5.* ut hòc saltem casu ejus punitionem Mixti fori esse, non male asserat *Barbosa in c. cit. n. 8.*

TITULUS IV.

Ne Prælati Vices suas sub annuo Censu concedant,

SUMMARIUM.

1. Ratio Ordinis.
2. Spiritualis jurisdictio materia est Simonia.
3. Unde nec vendit.
4. Nec pro annuo censu locari.
5. Vel concedi aut remitti potest.
6. Neque etiam conceditur in Curia Romana.

1. **G**enerali Simonia explanationi, tradita ad præcedentem, ad hanc & proximè sequentem Rubricam subjiciuntur duæ fa-

ctis celebres ejus species: quarum altera Ecclesiastica Jurisdictionis: altera docendi Licentiæ concessione committi potest. De priori

2. Certum est, Prælaturas, dignitates & beneficia Ecclesiastica materiam Simonia potissimum esse ratione spiritualis officii sive jurisdictionis, potestatis & administrationis, Ecclesiarum & animarum regimen, uti & spiritualium & Ecclesiasticarum causarum in externo Fori, vel Poli, sive conscientia interno foro cognitionem definitionemque spectantis: eamque ob causam pretio æstimari aut comparari